

Lausunto

30.6.2020

VN/15298/2019
VN/15298/2019-OM-11

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työtapaturma- ja ammattitautilain, eräiden työeläkelakien ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamiseksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työtapaturma- ja ammattitautilakia, työntekijän eläkelakia, yrittäjän eläkelakia, merimieseläkelakia, julkisten alojen eläkelakia ja Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia. Lakeihin ehdotetaan lisättäväksi aiempaa yksityiskohtaisemmat säännökset siitä, millä tavalla vakuutuslaitosten asiantuntijalääkäreiden edellytetään ottavan kantaa laitosten käsiteltäväksi toimitettuihin lääketieteellisiin selvityksiin. Kannanotot olisi laadittava selkeästi ja yhdenmukaisesti, jotta niitä voitaisiin käyttää vakuutuslaitoksen antaman lääketieteellisiin seikkoihin perustuvan päätöksen perusteluina siten kuin eri etuuslaeissa säädetään. Samassa yhteydessä kumotaan laeissa olevat säännökset, joiden mukaan vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin asiakirjamerkintöihin ei sovelleta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:ä. Lisäksi työtapaturma- ja ammattitautilain säännöstä ansionmenetykskorvauksen perusteena olevasta työansiokäsitteestä ehdotetaan eräiltä osin täsmennettäväksi.

Vakuutuslääkäreiden lausuntojen vahvistaminen

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) on säännös lääkintölaillisten todistusten ja lausuntojen vahvistamisesta. Lain 23 §:n 1 momentin mukaan laillistetun lääkärin ja hammaslääkärin on, antaessaan lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja sekä muita todistuksia, jotka on tarkoitettu esitettäväksi tuomioistuimelle tai muulle julkiselle viranomaiselle, vahvistettava ne sanoilla ""minkä kunniani ja omantuntoni kautta vakuutan"". Siten vahvistettu todistus tai lausunto on pätevä ilman valallista vahvistusta, jollei tuomioistuin tai viranomainen erityisistä syistä määrää, että se on vahvistettava suullisella valalla tai vakuutuksella.

Vakuutuslääkäriltä ei ole edellytetty terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:ssä säädettyjä lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja koskevia muotovaatimuksia. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että esityksessä erikseen mainituista laeista kumotaan edellä mainittua 23 §:ää koskevat maininnat. Lisäksi erikseen ehdotetaan säädettäväksi vakuutuslääkärien lausuntojen vahvistamisesta "kunnian ja omantunnon kautta". Esitysluonnoksessa myös todetaan, että vakuutuslääkärin antama asiantuntijan kannanotto ei ole terveydenhuollon ammattihenkilöstöä koskevan lain 23 §:n mukainen todistus tai lausunto

Sosiaalivakuutuksen toimeenpanossa on kysymys julkisen hallintotehtävän hoitamisesta, ja sitä tehdään virkavastuulla. Tämä todetaan selkeästi myös esitysluonnoksessa, josta käy samalla ilmi, että lakiehdotus vahvistamisesta "kunnian ja omantunnon kautta" ei vaikuttaisi asiantuntijalääkärin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

oikeusministerio@om.fi
oikeusministerio.fi

Lakiehdotusta vahvistamista ”kunnian ja omantunnon kautta” ei suoranaisesti perustella esitysluonnoksessa vaan lähinnä todetaan, että asiantuntijalääkäri esittää arvionsa lääkärin koulutuksen ja kokemuksen saaneen henkilön ominaisuudessa ja vastaa siitä virkavastuulla. Edellä mainittua voidaan käyttää itse asiassa perusteena sille, miksi vahvistaminen ei ole tarpeellinen.

Oikeusministeriö kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että vakuutuslääkäreitä heidän hoitaessaan julkisia hallintotehtäviä sitoo hallinnon laillisuusperiaate, ja heidän tulee noudattaa hallinnon yleislakeja. Lisäksi vakuutuslääkärien toiminnasta voidaan tehdä hallintokantelu ylemmälle viranomaiselle. Kun vakuutuslääkärit hoitavat lakisääteisten sosiaalivakuutuksien toimeenpanoon liittyviä julkisia hallintotehtäviä, he ovat virkavastuusääntelyn sekä laillisuusvalvonnan piirissä. Koska julkisia hallintotehtäviä hoitavilla on laajempi vastuu työssä tehdyistä virheistä, ei oikeusministeriön näkemyksen mukaan ole tarpeellista tai perusteltua säätää erillisestä vahvistuksesta. Tärkeää on, että vakuutuslääkäri on tietoinen häneen kohdistuvasta rikosoikeudellisesta virkavastuusta.

Osastopäällikön sijainen,
yksikköpäällikkö

Timo Makkonen

Lainsäädäntöneuvos

Mira Turpeinen

Vastaanottajat